

3. Pranas Žiliukas. The Implementation and Development of Bologna Process in Lithuanian higher Education. – Kaunas, 21 February 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecdeast.tpu.ru/files/presentation/kaunas2011_ziliukas.pdf
4. Карпенко О.В. Упровадження Болонських принципів у контексті реформування системи освітніх послуг країн Балтії – Латвії, Литви та Естонії / О. В. Карпенко, Л. І. Самчук, О. В. Кривоносова // Педагогіка і психологія: наук. та інформ. Вісник, 2013. – №3. – С.91-98.
5. Implementation of bologna declaration in estonia in 1999-2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aic.lv/bologna/Bologna/Reports/Countrep_03/Estonia.pdf
6. Andrejs Rauhvargers. TEMPUS in Latvia – Impact study. – Riga, 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apa.lv>

Оксана Гарєєва

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ОБМЕЖЕНІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ

Соціальна робота з людьми, які мають обмежені функціональні можливості є однією з важливих і пріоритетних сфер, у основі якої – правові аспекти соціального захисту населення, система державних і недержавних закладів і установ, форми, методи соціальної роботи, соціальні технології й технології соціальної роботи, зміст і специфіка яких визначається рівнем обмеження життєдіяльності людини, а також повноваженнями установ соціальної сфери, рівнем кваліфікації працівників, досвідом роботи, фінансуванням, ресурсами тощо [5, 338].

Інвалідність створює різні бар'єри. Обмеження, спричинені дефектами мають комплексний характер, тому вони тяжко піддаються компенсації. Насамперед це стосується фізичних обмежень чи ізоляції людини. Захворювання різних органів і систем заважають вільно пересуватися та орієнтуватися в просторі. Чинники зовнішнього середовища можуть поглибити або навпаки компенсувати вплив фізичних чи психічних захворювань людини [1, 193].

Проблему інвалідності вивчали: В.О. Азін, Л.Ю. Байда, О.В. Безпалько, О.В. Буров, Р.Х. Вайнола, О.В. Вакуленко, Я.В. Грибальський, І.Б. Іванова, І.Д. Зверєва, А.Й. Капська, М.П. Лукашевич, Ю.М. Найда, Т.В. Семигіна, С.В. Толстоухова, Л.Т. Тюптя, Є.І. Холостова, О.О. Яременко та ін.

Метою статті є висвітлення специфіки соціально-педагогічної роботи з людьми, які мають обмежені функціональні можливості.

Нині в Україні немає єдиного терміна стосовно осіб, що мають фізичні та психічні відхилення в здоров'ї. Так, у засобах масової інформації, спеціальній літературі вживаються поняття: інвалід, особи з обмеженими функціональними можливостями, люди з обмеженою дієздатністю, люди з особливими потребами, особи з вадами розвитку.

У законодавчих документах, як правило, домінує термін «інвалід» [1, 47]. Так, відповідно до Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», інвалід – це особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [4, ст. 1].

М.П. Лукашевич і Т.В. Семигіна зазначають, що, в основі настання інвалідності багато різноманітних чинників, які умовно можна поділити на соціальні та біологічні. До соціальних причин належать: зубожіння населення; каліцтва, отримані внаслідок військових конфліктів, професійної діяльності, аварій; погіршення екологічної ситуації. До біологічних причин належать: хвороби, в тому числі інфекційні захворювання; генетичні аномалії: це можуть бути хромосомні порушення, погіршення обміну речовин батьків, особливо матері або дитини, вроджена патологія; до- та післяпологові травми, ускладнення при пологах; старіння людини [2, 193].

Характер соціальної роботи з людьми, які мають обмежені функціональні можливості залежить від специфіки їх життєдіяльності. Це в свою чергу вказує на індивідуалізацію форм і методів роботи. Одним із найважливіших є метод стимулювання прогресивної громадської думки стосовно формування в суспільстві позитивного й гуманного ставлення до цієї категорії населення, створення доброзичливої атмосфери та розуміння їхніх проблем. Функціонування подібної системи можливе завдяки запровадженню таких напрямів діяльності як організація інформаційних кампаній із проблем інвалідності, проведення «круглих столів», конференцій, благодійних радіо- і телемарафонів, висвітлення проблем у мас-медіа, реалізацій волонтерських програм тощо.

Нові методи та технології роботи дозволяють досліджувати проблеми людей із обмеженими функціональними можливостями, стимулювати та заохочувати діяльність громадських організацій, висвітлюючи напрями їх роботи в інформаційних матеріалах, враховувати зусилля різних організацій і об'єднань, організовувати і координувати спільну діяльність, спрямовану на соціальну адаптацію цієї категорії населення.

Загальним принципом соціальної роботи з людьми, які мають особливі потреби є девіз, прийнятий Міжнародною організацією інвалідів «Нічого для Вас без Вас», який свідчить про прагнення соціальних структур активно залучати громадські організації інвалідів до соціальної роботи, тобто до соціальної взаємодії [3, 362].

29 грудня 1998 року була створена Черкаська обласна організація «Союз організацій інвалідів України». Мета її діяльності – задоволення та захист законних соціальних, економічних, вікових та інших спільних інтересів своїх членів. Основними завданнями є: сприяння створенню інвалідам рівних з

іншими громадянами України можливостей для участі у всіх сферах суспільного життя (інтеграція інвалідів у суспільство); сприяння формуванню державної соціально-орієнтованої економіки та участь у створенні ефективних механізмів соціального захисту інвалідів; сприяння в організації наукових досліджень з проблематики інвалідів та участь в них; сприяння створенню умов для безперешкодного доступу інвалідів до соціальної інфраструктури; співпраця з органами державної влади у вирішенні питань соціального захисту і реабілітації інвалідів; сприяння інвалідам у розвитку творчих здібностей, заняттях фізичною культурою та спортом.

У організації щорічно проводяться тематичні семінари, круглі столи з благодійними обідами, надається натуральна допомога у вигляді продуктів харчування [6]. Завдяки спонсорській допомозі, організуються екскурсії, відвідавши одну з яких, ми мали змогу побувати в м. Києві на новорічній ялинці. Ці заходи, на нашу думку, реалізуються для того, аби люди з обмеженими функціональними можливостями набули навичок комунікації, самообслуговування, адаптації в часі й просторі, взаємопідтримки та взаємодопомоги, а також мали змогу успішно адаптуватися до умов життя в суспільстві.

В цілому Черкаська обласна організація «Союз організацій інвалідів України» налічує понад 28 тисяч інвалідів, об'єднує 22 організації, нею засновано 5 підприємств, на яких працюють 23 людини з обмеженими функціональними можливостями.

Отже, нині відбувається постійне вдосконалення способів, засобів, методів, технологій соціальної роботи з людьми, які мають обмежені функціональні можливості. Спеціалісти значну увагу приділяють вирішенню психологічних, фізичних проблем і потреб як самої людини, яка має вади в здоров'ї, так і її оточення.

Джерела та література

1. Капська А.Й. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А. Й. Капська, О. В.Безпалько, Р. Х.Вайнола; за заг. ред. А.Й. Капської. – К, 2002. – 164 с.
2. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика): підручник / М. П. Лукашевич, Т.В. Семигіна. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.
3. Методи та технології роботи соціального педагога : навч. посіб. для студ. із спеціальності «Соціальна педагогіка» / авт.-уклад. : С. П. Архипова, Г.Я. Майборода, О.В. Тютюнник. – Черкаси, 2009. – 456 с.
4. Закон України № 2961-IV від 6 жовтня 2005 р. «Про реабілітацію інвалідів в Україні»: [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2961-15/page>
5. Тюття Л. Т. Соціальна робота (теорія і практика): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.Т. Тюття, І.Б. Іванова. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2010. – 408 с.
6. Черкаська обласна організація «Союз організацій інвалідів України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://soiu.com.ua/about/oblasti/cherkasy>